

ABRvS: De gefaseerde werkwijze corona-Wob-verzoeken is niet in strijd met de Wob

Niemand kan dit hebben gemist: ons ministerie wordt sinds 1,5 jaar, rondom de introductie van de eerste corona-maatregelen, overspoeld met omvangrijke verzoeken op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) over corona. Op dit moment gaat het om ongeveer 250 Wob-verzoeken waaronder ruim 1,8 miljoen documenten vallen. Zonder de gefaseerde werkwijze is de afhandeling hiervan onmogelijk, althans: dat is het standpunt van de minister. De NOS/NTR (Nieuwsuur) en een onderzoeksjournalist zijn hierover de juridische strijd aangegaan en stellen dat deze werkwijze in strijd is met de wet. Deze gefaseerde werkwijze staat centraal in de twee uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) van 20 oktober 2021 (<http://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RVS:2021:2348> en <http://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RVS:2021:2346>).

Om met het goede nieuws te beginnen: de gefaseerde werkwijze is naar het oordeel van de ABRvS niet in strijd met de Wob. Toch wordt "de overwinning" in de berichtgeving hierover door zowel VWS als de NOS/NTR opgeëist:

- VWS: *De Raad van State heeft het beroep van VWS gegrond verklaard en uitgesproken dat de aangepaste werkwijze ten aanzien van de corona-Wob-verzoeken niet in strijd is met de wet.*
- NOS/NTR : *Minister Hugo de Jonge van Volksgezondheid (VWS) moet voor 30 november een besluit nemen over drie Wob-verzoeken van Nieuwsuur. Doet hij dat niet, dan moet hij een dwangsom betalen.)*

Wie van de partijen is een slechte verliezer?

Kern uitspraak NOS/NTR

- het hoger beroep van de minister is gegrond: de gefaseerde werkwijze is volgens de ABRvS niet in strijd met de Wob;
- uiterlijk op 30 november 2021 moet op de drie Wob-verzoeken van NOS/NTR zijn beslist (in totaal 25.000 documenten), dat is conform het schema dat de minister in zijn hogerberoepsschrift heeft opgenomen;
- indien alsnog niet op 30 november 2021 wordt beslist, volgt een lagere dwangsom (ten opzichte van de uitspraak van de rechtbank). Deze is verlaagd van €250 (max. € 37.500) naar € 100 per dag (max. € 15.000);

Kern uitspraak onderzoeksjournalist

- herhaling en overlap: de gefaseerde werkwijze is volgens de ABRvS niet in strijd met de Wob;
- uiterlijk 6 maart 2022 moet op de vier Wob-verzoeken van deze journalist zijn beslist, dat is drie maanden korter dan de gevraagde termijn;
- ook hier geldt een dwangsom van € 100 per dag (max. € 15.000).

Toon tijdens zitting

Tijdens de 3,5 uur durende zitting waren de toon en de verwijten van de Wob-verzoekers richting de minister niet mals: namelijk dat de minister *es* maar *muss schaffen*, dat de minister niet boven de wet staat en als voor een tijdige afhandeling 1.000 extra medewerkers nodig zijn, dan moet de minister dat maar regelen.

Begrip ABRvS

Ook de ABRvS heeft kritiek op de keuzes die de minister heeft gemaakt. Zo was de opschaling veel te laat en had de minister eerder rekening moeten houden met de maatschappelijk onrust en de informatiebehoefte als gevolg daarvan. Gelukkig, althans: voor "team VWS", toont de ABRvS in beide uitspraken wél begrip voor het feit dat het uitbreken van de coronapandemie ervoor gezorgd heeft dat medewerkers van VWS, zeker in het begin, minder of geen tijd hadden voor het afhandelen van Wob-verzoeken.

Verlenging beslistermijnen

Gelet hierop heeft de ABRvS de eerder door de rechtbank opgelegde beslistermijn in beide uitspraken verlengd: bij NOS/NTR op de door VWS verzochte datum, namelijk 30 november 2021. Ten aanzien van de vier verzoeken van de onderzoeksjournalist is de beslistermijn op 6 maart 2021 gesteld.

Streep door verhoging dwangsom

Zowel het verzoek van de onderzoeksjournalist om een hogere dwangsom als het verzoek van de NOS/NTR om een nog hogere dwangsom (daarover wordt overigens niet gerept in de uitspraak) volgt de ABRvS niet. Sterker nog: de verhoogde dwangsom bij de verzoeken van NOS/NTR is teruggedraaid, met de korte motivering dat een extra stimulans in dit stadium niet nodig is.

Tot slot

Enige bewondering voor onze collega's van het Programma Nieuwe openheid is passend: de omvang van deze operatie is ongekend evenals de werkdruk. Het is dan ook een opsteker dat de ABRvS geen streep haalt door de gefaseerde werkwijze.